

Δημόσια οικοδομήματα

Με βάση τα στοιχεία που διαθέτουμε μέχρι σήμερα, ο εντός του διαιτειχίσματος τομέας στο δυτικό, συνοπλικής έκτασης 50 στρεμμάτων, φαίνεται ότι συγκεντρώνει μερικά από τα σημαντικότερα δημόσια κτίρια του οικισμού. Ενδεικτικά αναφέρουμε τον πλεγόμενο «Μικρό Ναό» με πρόναο, οπόκαι πλακοστρωμένο άυθειο χώρο και το «Κτίριο Α», που ταυτίζεται με το Πρυτανείο-Αρχείο (Μητρώο) της πόλης και διαμορφώνεται γύρω από μία κεντρική αυλή με χώρους συμποσίων, που έφεραν ψηφιδωτά δάπεδα, αλπά και εργαστηριακούς και αποθηκευτικούς χώρους.

Κτίρια με πιθανό δημόσιο χαρακτήρα έχουν εντοπιστεί και στον ανατολικό εκτός του διαιτειχίσματος τομέα του οικισμού, που ονομάζεται συμβατικά «Κάτω Πόλη». Ένα μεγάλο οικοδόμημα με τουλάχιστον δύο οικοδομικές φάσεις δίπλα ακριβώς από την οχύρωση στα νοτιοανατολικά («Κτίριο 80»), καθώς και κτίριο με δωρική κιονοστοιχία και αρχιτεκτονικά μέλη με ανάγλυφο διάκοσμο που βρισκόταν στο νότιο τμήμα της «Κάτω Πόλης» και δεν έχει ακόμη ερευνηθεί.

Η Αγορά του οικισμού βρίσκεται σε ένα πλάτωμα βορειοανατολικά του διαιτειχίσματος, έχει τη μορφή ανοικτής πλατείας που περιβάλλεται βόρεια από επιμήκη στοά και νότια από συγκρότημα καταστημάτων. Εξωτερικά της δυτικής οχύρωσης βρίσκεται το θέατρο του οικισμού, χωρητικότητας 4.000 ~ 5.000 θεατών, το οποίο προοριζόταν τόσο για θεατρικές παραστάσεις όσο και για τις συγκεντρώσεις του «Κοινού των Θεσπρωτών». Η ανασκαφική έρευνα έχει αποκαλύψει μέχρι σήμερα το οκνητό οικοδόμημα, την ορχήστρα τμήμα και το μεγαλύτερο μέρος του κοίλου. Ενας μεγάλος οριθμός λίθινων εδωλίων φέρει στην πρόσθια πλευρά σγχάρακτες επιγραφές ονομάτων.

Εργασίες ανάδειξης

Στον αρχαιολογικό χώρο Γιτάνων πραγματοποιήθηκαν εργασίες ανάδειξης και ανάπλασης σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση υλοποιήθηκε την περίοδο 2003 ~ 2009 με χρηματοδότηση από το Π.Ε.Π. Ηπείρου του Γ' Κ.Π.Σ. και συνοπλική δαπάνη 1.346.547,41 ευρώ, ενώ η δεύτερη φάση την περίοδο 2010 ~ 2013 με χρηματοδότηση από το Ε.Π. «Θεσσαλία - Στερεά Ελλάδα - Ήπειρος 2007-2013» του Ε.Σ.Π.Α. και προϋπολογισμό 1.000.000. ευρώ. Με την ολοκλήρωση των εργασιών έχει πλέον καταστεί επισκέψιμο το σύνολο σχεδόν του αρχαιολογικού χώρου.

Κεφαλή πήλινου γυναικείου ελληνιστικού ειδωλίου

Το Πρυτανείο

Το «Κτίριο 80» και ο λιθόστρωτος δρόμος προς τη νοτιοανατολική πύλη της οχύρωσης

Φωτ. εξωφύλλου 1: Το θέατρο των Γιτάνων

Φωτ. εξωφύλλου 2: Ακροκέραμο από το Πρυτανείο

Για πληροφορίες και επιβεβαίωση του ισχύοντος ωραρίου πειτευργίας:

ΛΒ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων

Τηλ.: 26650 29177 - 26650 28539 • Fax: 26650 25133

email: iherak@culture.gr - omig@culture.gr

www.igoumenitsamuseum.gr

Το κτίριο εξυπρέπησης κοινού στεγάζει έκθεση posters και είναι προσβάσιμο σε όποια με ειδικές ανάγκες.

Γενική επιμέλεια:

Γεώργιος Ρήγινος, Αρχαιολόγος

Αναπλ. Προϊστάμενος της ΛΒ' Ε.Π.Κ.Α.

Κείμενα: Βασιλική Λάμπρου, Αρχαιολόγος ΛΒ' Ε.Π.Κ.Α.

Γραφιστική επεξεργασία: Κατερίνα Λιόπου

Εκτύπωση εντύπου: Contrel Adv.

copyright 2013

Περιφέρεια Ιταλίου
Επιχειρηματικό Πρόγραμμα Θεσσαλίας -
Στερεά Ελλάδα - Ιταλία 2007-2013

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΛΒ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΓΙΤΑΝΩΝ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

Αρχαιολογικός χώρος Γιτάνων: Άποψη από την κορυφή της Βρυσέλλας

Πάνω πιξίδας με ανάγλυφη κεφαλή μέδουσας

Ο αρχαιολογικός χώρος Γιτάνων

Ο αρχαιολογικός χώρος Γιτάνων εκτείνεται στη νοτιοδυτική πλογιά του γυψοθιθικού βιουνού της Βρυσέλλας, στη συμβολή του χειμάρρου Καλπακιώτικου με τον ποταμό Καλμάρ (ορχαίος Θύμας). Η ύπαρχη πόλης με το όνομα Γίτανα μαρτυρείται από σφραγίδα, επιγραφές και τη φιλοποιητική ποράδοση, ενώ ο ακριβής τύπος του ονόματος σώζεται σε χάλκινη αφιερωματική επιγραφή από το «Μικρό Ναό» του οικισμού. Τα Γίτανα διετέλεσαν πολιτικό κέντρο και έδρα του Κοινού των Θεσπρωτών από την ίδρυσή τους στο δεύτερο μισό του 4ου αι. π.Χ. έως την κατάληψή τους από τους Ρωμαίους το 167 π.Χ.

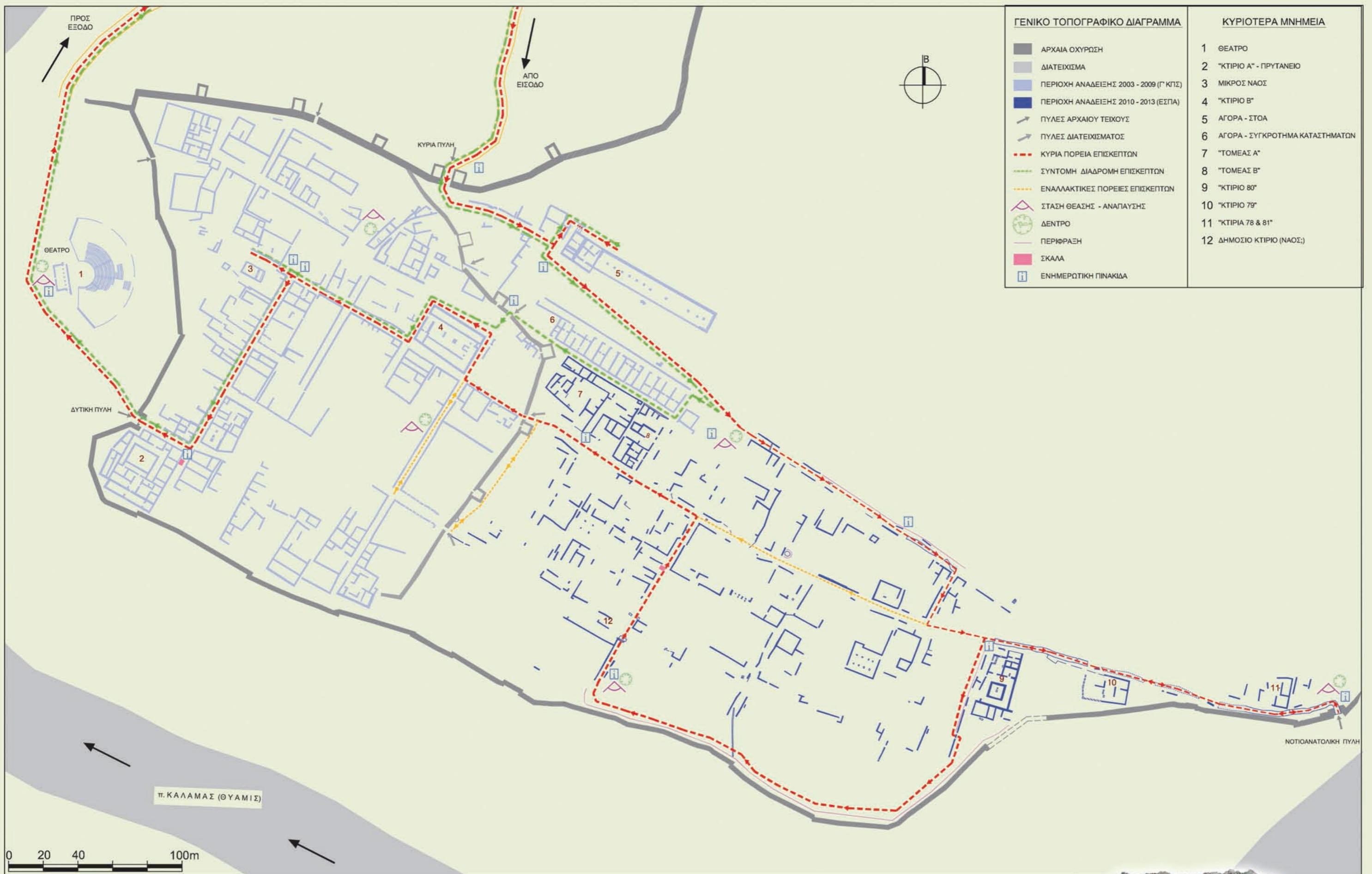
Ο οικισμός περιβάλλεται σε όλες τις πλευρές του από ισχυρό τείχος με πολυωνυμική τειχοποιία, περίμετρος του οποίου φτάνει τα 2.500 μ. Η οχύρωση ενισχύεται με ορθογώνιους πύργους στη βόρεια βατή πλευρά, ενώ στη δυτική και νότια, όπου υπάρχει η φυσική προστασία του ποταμού Καλμάρ, ακολουθεί το φυσικό ανάγλυφο διαμορφώνοντας διαδοχικές προεξοχές όψεων (θηλάσεις). Το τείχος φτάνει μέχρι την κορυφή του υψώματος της Βρυσέλλας, όπου καταλήγει σε ισχυρό πύργο με πρικική πλήρη πρόσοψη. Ένα προτείχισμα ενίσχυε την άμυνα του τείχους στα δυτικά και προστάτευε από βόρεια την περιοχή του θεάτρου. Η πρόσβαση στον ορχαίο οικισμό γινόταν από τρεις κύριες πύλες και τρεις μικρότερες πυλίδες, με την κεντρική είσοδο να διαμορφώνεται στο βορειοδυτικά. Το διαιτειχίσμα, ένα εσωτερικό τείχος μεταγενέστερο της υπόλοιπης οχύρωσης, διασχίζει από βορρά προς νότο τον οικισμό κωρίζοντάς τον σε δύο μεγάλους οικιστικούς τομείς.

Πολεοδομική οργάνωση

Τα Γίτανα διέθεταν πολεοδομική οργάνωση σε ζώνες προσαρμοσμένη στο φυσικό επικλινές ανάγλυφο. Οι δρόμοι -συνήθως με χωμάτινο σπανιότερα με πιθόστρωτο οδόστρωμα- είναι ευθύγραμμοι και διασταυρώνονται κάθετα μεταξύ τους διαμορφώνοντας επιμήκεις οικοδομικές νησίδες ορθογώνιας κάτοψης, ενώ επάλληλα επίπεδα εξόμαντύνουν τις έντονες κλίσεις του εδάφους. Ανάλογα με το μήκος της, σε κάθε γηπέδο υπήρχαν δύο ή και περισσότερα κτίρια, που κωρίζονται από μικρού πλάτους διάδρομο (στενωπό). Μεγαλύτερους μεγέθους κτίρια, δημόσια ή διοικητικά, μπορεί να καταλαμβάνουν μία οιλόκηπη οικοδομική νησίδα.

Χάλκινο ειδώλιο σατύρου από το Πρυτανείο

Πήλινο σφράγισμα εγγράφου από το Πρυτανείο (επιγραφή ΒΟΥΛΑΣ)

Ασημένιο νόμισμα Ρωμαϊκής Δημοκρατίας (2ος αι. π.Χ.)

Χάλκινη επιγραφή από τον «Μικρό Ναό» με το όνομα της πόλης των Γιτάνων.